

40-52.

Ennek a számnak az ára 4000 korona.

Negyvenhatodik évfolyam.

40. szám.

Debrecen, 1926 október 2.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A magyar protestántizmus problémája.

— A 39. szám vezércikkének folytatása. —

Azt a tételt, hogy a magyar protestantizmus, vagy közelebbről a magyar reformátusság, 1867 után az 1848 előttihez képestit erejéből, elfogadhatjuk igaznak. Am ennek okát ilyenforma gondolatmenettel is megtalálhatjuk:

1848 előtt a magyar reformátusság széles rétegei, mint jobbágyok, egyáltalán nem bírtak politikai jogokkal, sőt legerősebb emberi jogait is igen sokszor fenyegette a földesúri önkény. Különösen a lelkiismereti szabadság forogott — hasztalan voltak kedvező törvények — állandó veszedelemben, kivált a főpap urak óriási kiterjedésű birtokain. Politikai pártkérdések tehát nem foglalkoztatták a magyar református egyház tagjainak nagy tömegét, hanem igenis az a rettenetes nagy és igazi probléma, hogy vajjon a maga, és a mi több, családja megélhetését, testi épségét, életét veszélyeztetve, hű maradjon-e hitéhez, vagy pedig a testi jóllétért adja oda a lelki üdvösségét. Ez a probléma foglalkoztatta tehát a kálvinista prédikátort is, akinek nemcsak mint jó pásztornak kellett együttérezni a hűvel, hanem azért is, mert ha nem viselte jól gondját a nyájnak, Szentgyörgy napkor nem marasztották s járhatott új kenyér után.

A nemes urak, a magyar reformátusságnak számban sem jelentéktelen, súlyban meg fontosabb része pedig váltig politizált ugyan, de éppen mivel ebből állt ki egész élete, nem volt szüksége arra, hogy az egyházban keressen politikai támasztékot és előhaladás útját. Ugyan micsoda segítségére is lehetett volna az előjogaihoz szívósan ragaszkodó nemesség politikai törekvéseiben a kálvinista egyház a maga egyszerű prédikátoraival és jobbágy tömegével? Az egyház ügyeivel nem azért foglalkoztak a nemes urak, hogy kielégítetlen politikai ambícióknak tért találjanak, hanem azért, hogy az

egyház ölen az Úr Jézus által megnyugvást keressenek a magyar élet számtalan sok baja, veszedelme, a magyar protestantizmus tengernyi üldöztetése és megpróbáltatása között.

Aztán 1848 előtt a magyar állam — amely akkor olyan nagyon különbözött a magyar Hazától — nem adott ennek a gyermekének egyetlen betevő falatot sem. Ami egyházi szükséglet volt, ideértve persze a tanítást is, azt mind a hűvek áldozatkészségéből kellett teljesíteni. A szegény jobbágy ezért nem olyan terhes adónak nézte az egyháznak fizetett hozzájárulást, amelyet mindössze azért célszerű beszolgáltatni, hogy ne forogjon veszedelemben a szavazati jog, hanem a maga hitéért, lelkiismeretéért, szabadságának védelméért teljesített kiadásnak, amelyre olyan, vagy nagyobb szükség van, mint a test táplására. A nemes úr pedig érezte a nemesség kötelező voltát s tudta, hogy az ő, jeletősebb áldozata nélkül nem élhet az egyház és az iskola. Viszont az egyház belső emberei tisztlában voltak azzal, hogy az ő megélhetésük alapja a hűvek áldozatkészsége, ennek folytán igyekeztek azokkal, minden rangúakkal, egyetértésben és békességben élni s a békességét megszakítani legfeljebb a magasságban lakozó Úr Isten félre nem érthető parancsának engedelmeskedés céljából voltak készek. Az államtól minél több segítség kieszközlésének törekvése nem foglalkoztatta az elméket, a javadalom nagyobb részének az államtól nyérése nem táplálta az egyháztól függetlenségnek s az állam felé orientálódás cél-szerűségének gondolatát, s az egyház vagy iskola iránti szolgálattételnek nem az volt a módja, hogy minél magasabb államsegélyt tud valaki kijárni.

1867 után egyszerre becseppentünk a nagy szabadságba. A jobbágy, aki ezer esztendőn át sohasem foglalkozott mással, mint a maga, meg a földesura dolgával, egyszerre politikai tényező lett. Viszont a nemes uraságoknak a közbejött nagy változás folytán bőven volt, vagy legalább lett volna, mással is foglalkozni, mint a közügyekkel. Természetesen igyekezett a nemesség megtartani a politikában a régi pozícióját, ame-

lyet azonban hova inkább a politikai jogokban nagyon új, a jobbágyoknál is újabb, elemmel szemben kellett védenie. Mivel pedig az újonnan jöttek hangzatos szavára jobban hallgatott a tömeg, mint a régimódi beszédekre, s mivel a választásoknál a többség dönt, a régi elemeknek is hovainkább arra kellett törekedniök, hogy minden helyet és minden alkalmat megragadjanak a nép rokonszenve megnyerése végett. Így lett az egyházi élet is a politika színtere. Annál inkább, mert az 1849 és 1867 közt eltelt szomorú években az állami felsőbbség korlátoltsága, mint azelőtt is annyi sokszor, belekényszerítette a protestantizmust abba, hogy a maga egészében — a világért sem lényegéből folyóan, de mindenestre az önvédelem végső kétségbeesésével — a közszabadság bajnoka is legyen, s most már minden magyar kálvinista diák, kivált minden debreceni theológus, Révész Imrét érezve magában, legszebb papi feladatának az elnyomó zsarnokság elleni mennydörgést tartotta. Azt hiszeni, nem ártott volna a múlt század három utolsó évtizedében a lamanchai nemes lovag történetét kötelező olvasmánnyá tenni a hittudományi karokon.

Csak hogy ez a későbbi nemzedék a múlt század közepének nagyjaitól csak a politikai kérdések iránti érdeklődést vette át, a tudomány iránti lelkesedést s annak alapos és elmélyedt művelését ellenben nem; így könnyebb fajsúllyal próféta helyett könnyen korteszérré süllyedt. Hogy aztán a szabad lelkészválasztás a jó javadalmat nem a nagyobb képességnek, hanem a népszerűségnek tette jutalmává, az anyagi jóllét és a külső tekintély utáni vágy is a népszerűségnek minden eszközzel keresésére sarkalt s így eveztek mind mélyebben a politika vizeibe papjaink is.

Így esett, hogy papjaink és középosztályunk, mely 1848 előtt meglehetősen harmóniában szolgált együtt az egyházat, vezetve s gondozva abban az egyébként jogtalan népet, 1867 után a joggal bíró nép jóindulatáért versengve, vagy azt a másikonál rossz szemmel nézve, mind több ellentétbe kerültek egymással, anélkül, hogy a nép őszinte rokonszenvét akármelyikük is megnyerni tudta volna. Maga a nép pedig, kábultan az új tudományt hirdető próféták szavától, mindinkább idegennek érezte magát a földesúrtól, aki nem az egyházra s azon át a nép javára, hanem politikai célokból tett adományok által került vele összeköttetésbe; meg a paptól, akiben nem a hitért szenvedő segítőtársat, hanem a politika révén hatalomra igyekvő üzletfelet látott, — s ekként urat és papot egy mérlegre rakván a harmadikféle nadrágos elemmel, mint abban, úgy ezekben is a szegény nép megrövidítőjét kereste.

En így látom az 1867 óta folyt események képét. Vagyis azt gondolom, hogy a baj ott van, hogy ennek a világnak a kedvéért elhanyagoltuk az odafenn valókat.

Így juthattunk el oda, hogy jelenhet meg

nyomtatásban a magyar protestantizmus problémáiról igaz szeretetből fakadó s nem mindennapi embertől származó olyan könyv, mely gonosz és aljas dolognak mondja az Úr Jézus szavainak egyszerű megtanítását.

Nekünk nagy és szent kötelességünk keresztyénné nevelni az embereket, hogy képesek legyenek vaióban keresztyén kálvinista politikát folytatni. De megfordítani a dolgot s politikába vinni a népet s akkor azt mondani, hogy mi most már jó kálvinisták vagyunk, mert ime demokratikusan politizálunk, — legjobb esetben önámítás volna.

Stockholm első gyümölcse.

Keresztyén megnyilatkozás a háborús felelősség kérdésében.

A most egy éve tartott hatalmas stockholmi keresztyén világkonferencia, a nem római katolikus keresztyénség szívének ez a nagyszerű összedobbanása nem érte be egynéhány nagy és messzehangzó elvi nyilatkozattal, hanem kiküldött egy ú. n. „folytatóbizottságot“, amelynek azt tette föladatává, hogy tanulmányozza, de egyben kísérelje is meg, miképen lehetne a keresztyén „Élet és Munka“ nagy egyesítő elveit átvinni a gyakorlatba is.

Ez a folytatóbizottság — melynek tagjai a német, francia, angol és amerikai protestantizmus, valamint a görögkeleti keresztyénség néhány vezérszemélyisége, élükön az egész munka mozgató lelkével, Soederblom Náthán uppsalai lutheránus érsekkel — a nagy konferencia óta most először augusztus hó 26—30. napjain, Bernben ülésezett. Nagyon sok nagyfontosságú lépést tett, a stockholmi elvek gyakorlatba átvitelének útján előre — például felállította, egyelőre Zürich székhellyel, a Stockholmban eltervezett tudományos intézményt a keresztyénség szociális elveinek és munkájának tanulmányozására — de ezeket a lépéseket, akármennyire érdekesek volnának is, nem ismertethetjük egyenként.

Ellenben volt ennek a folytatóbizottságnak egy olyan ténye, amely külön figyelmünket követeli, mert nem kevesebbet jelent, mint egy nehéz, sötét botránykönek bátor félretolását, a világháborút átszenvedett népek közti keresztyén megértés útjából.

A világháború vége óta ugyanis nagyon sok kísérlet történt már az evangéliumi keresztyén hitű nemzeteknek és egyházaknak a közös hit egységében való építő és gyógyító összefogására — nem a stockholmi konferencia volt a legelső e kísérletek között — azonban valamennyinek volt egy nagyon súlyos akadálya. A 40 milliós német protestantizmus nem tudott jó szívvel résztvenni a közös munkákban, mert érezte, hogy minden látszólagos szívesség és udvariasság mellett nemcsak a győztes, de még jórészt a semleges népek is valósággal erkölcsi bélpoklosnak tekintik őt: hiszen a gyászos versailles-i békében a német nem-

zet képviselőinek, torkukon a késsel, megkellett tenniök azt a győztesek által kíméletlenül kizsárolt „beismerést“, amellyel ők a háború földidézésének egyedüli vagy legalábbis döntő felelősségét a saját nemzetükre és hazájukra vállalták. Ezt az „önkéntes“ beismerést aztán a győztes nemzeteknek, elsősorban a franciáknak a közvéleménye a lehető legféktelenebb s egyben leggyávább módon kikapta arra a célra, hogy a németeket úgy tüntesse föl a világ előtt, mint a világbéke legveszedelmesebb ellenfeleit, akiket épen ezért állandóan ellenőrizni és sakkban tartani kell. Ez a fölfogás átesapott még egyházi térre is s a németeket a nagy egyházközi világkonferenciákon testvéri vigasztaló, biztató és engesztelő kéznyújtás helyett a megalázások egész sora várta miatta. Nem csoda, ha e miatt ők is sokszor idegesebben viselkedtek és nyersebben beszélgettek épp az ilyen alkalmakkor is a kelleténél s hogy még olyankor is emlegették és mutogatták nemzeti önérzetüknek tényleg nagyon fájdalmas és üszkös sebeit, amikor talán keresztyénibb magatartás lett volna hallgatni azokról.

Miután még a stockholmi konferencián is fordult elő egy ilyen kínos jelenet, most ez a folytatóbizottság első köteletségének tekintette, hogy egy testvéri egyességben megállapított elvi nyilatkozattal megpróbálja kihúzni a tövist annak a német protestantizmusnak a lelkéből, amely nélkül elvégre — akár számára, akár szellemi és erkölcsi súlyára tekintünk — lehetetlenség maradandó közös munkát folytatniok a világ protestáns egyházainak.

Itt közöljük a legfontosabb részeit ennek a nagyon nevezetes nyilatkozatnak, amely, ha a formulálásban itt-ott kissé nehézkesen, túlóvatosan és körültekintően is, de a lényegben nyíltan és bátran mutat rá a versaillesi s a vele egy híron pendülő minden más „békemű“ alapvetően hazug, tehát keresztyéntelen mivoltára.

„A folytatóbizottság forrón óhajja megdedzeni azt a családi köteléket, amely a keresztyénség különböző csoportjait egymással egyesíti. Kijelenti tehát, hogy olyan keresztyének, akik a Jézus Krisztussal való közösségben egyek egymással, sohasem teszik függővé az egymásiránt való kölesönös maguktartását bármiféle diplomáciai okmányba beléfoglalt hivatalos nyilatkozatoktól.....“

„Ezért a folytatóbizottság a legteljesebb világossággal kíván rámutatni arra, hogy a mi nemzetközi összejöveteleinken az egy és oszthatatlan keresztyén anyaszentegyház isteni ügye lesz mindnyájunknak közös ügyévé, amelyet lehetetlenség bármely egyes államnak különleges ügyével azonosítani. Ezekkel az elvekkel összhangzásban.... a folytatóbizottság szerencséséjének tartja, hogy elmondhat egy békességes testvéri szót, amely alkalmas arra, hogy félreértéseket oszlasson és lelki sebeket gyógyítson.

„Ámbár a folytatóbizottság óvakodik attól, hogy bárminemű tisztán politikai természetű tárgyakkal foglalkozzék, mégis hitet tesz ama meg-

győződése mellett, hogy a stockholmi világkonferencia általa folytatandó munkájának célja felbonthatatlan összeköttetésben van bizonyos meghatározott erkölcsi elvek föltétlen elfogadásával. Ezek az elvek az Isten országának megdönthetetlen alapigazságai. Ezekkel egybehangzóan a folytatóbizottság ez alkalommal tartózkodás nélkül kijelenti, hogy az igazság mindenekfölött való és hogy sem az egyének, sem a közösségnek semmi néven nevezendő érdekei nem szegülhetnek az igazságnak ellene.

Kijelenti továbbá, hogy a férfi adott szava föltétlen tisztelet tárgya kell, hogy legyen úgy a kormányok, mint az egyes személyek előtt;

hogy háború által lehetetlenség megállapítani, kinek a részén van a jog;

hogy politikai természetű okiratok egyáltalán nem szükségképen alkalmasok arra, hogy erkölcsi tekintetben végérvényesen ítélkezzenek;

és hogy minden kierőszakolt beismerés, akár mely alkalommal is hangzik el az, erkölcsileg értéktelen és vallásilag erőtelen.

A folytatóbizottság parancsoló szükségnek tartja, hogy a világháború kitéréséért és folytatásáért való felelősség összes kérdései minden tartózkodás nélkül a kutatás minden lehetséges eszközével földerítettessenek....

Végül a folytatóbizottság már előre tiltakozik minden ha mis következtetés ellen, amelyek egyéb körökben ehhez a nyilatkozathoz esetleg hozzákapcsolódhatnak. És hangsúlyozza, hogy ez a minden politikai hátsó gondolattól mentes nyilatkozat tisztán erkölcsi és teljesen vallási jelleggel bír....“

A legszebb ebben a nyilatkozatban kétségtelenül magának *létrejöttének* a ténye. Francia, angol, amerikai és német nagy papok és teológusok (Wilfred Monod, Deissmann stb.) együtt szövegezték meg s nyilván egyik sem érezte azt, hogy míg ebben a szövegben Krisztus mellett tesz bátor és alázatos bizonyosságot, ugyanakkor megtagadná a saját hazáját és nemzete iránti hű, ragaszkodó szeretetét. Hat év alatt tehát ide mégis csak eljutott legalább az elite-je a keresztyén világnak! Most minden azon fordul meg, mikor sikerül ezt az egyedül keresztyéni felfogást minden, itt még ki nem mondott logikus következményével együtt kifejtve, *világközvéleménnyé*, az államok és a nemzetek közti viszony tartós szabályozójává tenni — mert amelyik napon ez sikerül, csak azon a napon kezd majd a nyugati kulturának, több mint másfélezer éves „keresztyén“ jelzője több lenni szemfényvesztő máz nál és konvencionális hazugságnál.

Miránk, Trianon szerencsétlen magyarjaira nézve pedig itt van a legmélyebb értelme a Hegedüs Loránt és mások által oly erőteljesen hangoztatott „protestáns külpolitikának“. Mert nem kétséges, hogy Stockholm szelleme, ha Isten kegyelme még jobban fejlődni, tisztulni és megizmosodni hagyja, a versailles-i hazugság után elébb vagy utóbb sort fog keríteni a trianonira is.

R. I.

Iskola

Iskolai év kezdetén.

(Részlet Karai Sándor koll. igazgató évnyitó beszédéből.)

Miután az új iskolai év kezdetén szívünket az Úr Istenhez emeltük, esedezvén hozzá, hogy utait mutassa meg és ösvényeire tanítson meg, hogy el ne tévelyedjünk: próbáljunk most már számot vetni mi magunk is azokkal a feladatokkal, amelyeknek megoldása reánk vár és azokkal a kötelességekkel, amelyekkel ősi kollégiumunk dicső múltjának és nemzetünk szebb jövőjének tartozunk.

A történelmi Magyarország feldarabolása és nemzetünk lefegyverezése után a nemzet közvéleményében mindinkább tért hódított az a felfogás, hogy az integritás visszaállításának célját nem erőszakos, vagy alattomos kalandokkal szolgálhatjuk, amelyeknek kimenetelére még a trianoni béke által meghagyott értékeinket is veszélyezteti, hanem nemzeti kulturánknak minél szélesebb és minél mélyebb alapon való fejlesztésével.

Közköztudásügyi kormányunk kulturális téren a tanyai népiskoláktól kezdve az egyetemekig és tudós-képző intézetekig oly nagyarányú építő munkát végez, amelyeknek méretei még a háború előtti boldog időkben is szokatlanok lettek volna. Emellett sokat áldoz a kormány a diákjóléti intézményekre: az internátusokra és egyetemi menzákra is. A felekezeti társadalmi szervezetek, többnyire az állam anyagi támogatásával, szintén részt vesznek ebben az építő munkában. A pécsi egyetem mellett p. o. az állami internátuson kívül államsegéllyel róm. kath. internátus is épül. Mindennek, mint minden kulturális haladásnak, nemzeti szempontból is csak örülni lehet. Örülni lehet azon is, hogy Debrecenben a róm. kath. atyafiaknak néhány év óta fiú polgári iskolájuk is van, amilyen nekünk reformátusoknak még nincsen, és örülni kell annak is, hogy a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége Debrecenben — s bizonyára a többi egyetemi városban is — az egyetemi nőhallgatók részére internátust létesít, amivel az elszegényedett középosztálynak a legégetőbb szükségén akar segíteni. De valamint az egyik növény ellensége a másiknak, az egyik elveszi a másiktól a napfényt és elfoglalja a másiknak a helyét, épen így van ez a különböző jellegű kulturákkal is. Mennél inkább tért foglalnak az állami, társadalmi és más felekezethez tartozó kulturális intézmények, a dolog természeténél fogva annál inkább ki van téve a sorvadás veszélyének a magyar református kultúra. A magyar református egyház azonban sohasem mondhat le ősi hivatásáról, amelyet keletkezésétől fogva oly dicsőségesen betöltött, nem mondhat le a nemzeti műveltség fejlesztéséről és a nemzeti szellem ápolásáról.

A reformáció szelleme a múltban elhatározó befolyással volt a nemzet sorsára, ráütötte a magabélyegét a nemzetnek mind műveltségi, mind politikai történetére. Egyfelől fellendítette az oktatásügyet és felvirágoztatta a nemzeti irodalmat, más-

felől demokratikus egyházi szervezetével úttörője volt a szabadelvű alkotmánynak, a lelkiismereti szabadság követelményével pedig a politikai szabadságnak és függetlenségnek. Nem a véletlen játéka, hanem szükségszerű logikája a történelemnek, hogy a magyar szabadságharcok legtöbb hőse: Boeckay István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Thököly Imre és Kossuth Lajos mind protestánsok voltak.

Amikor tehát minden más illetékes tényező megfeszített erővel igyekszik emelni az ország kulturáját, ebből a munkából a református egyháznak és társadalomnak is ki kell venni a részét. Kötelezik erre nemzetnevelő és államfenntartó hagyományai. Ez a kötelezés Kollégiumunk szűkebb körében egyelőre azt jelenti, hogy az egyetem kivonulásával ki kell bővítenünk és újjá kell szervezni internátusainkat, az élettan újabb haladására figyelemmel, javítanunk kell az ifjúság élelmezését, emelnünk kell a tápintézeti kedvezményes helyek számát és fejlesztenünk kell szépen megindult tanárképző-internátusunkat. Felmerült az a megfontolásra méltó gondolat is, hogy a kollégiumban a klasszikus gimnázium mellett egy reálgimnáziumot is kellene állítani. Mindezeket a célokat és több effélet könnyű kitűzni, de nehéz megvalósítani. Mindamellettt egyházkerületünk elnökségének és Kollégiumunk patronusainak: a debreceni egyház és Debrecen városa képviselőinek jelenléte s ezzel Kollégiumunk iránt kimutatott érdeklődése és szeretete reményt és biztatást nyújt arra, hogy a szükséges eszközöket az ő támogatásukkal meg fogjuk találni.

Éppen ezekben a napokban országos ünnepek keretében a mohácsi veszedelem négyszáz éves fordulóját gyászolja a nemzet. A mohácsi csatában az óriási török haderő ellen halálmegvetéssel harcoló kis magyar sereg legnagyobb része — mintegy 24,000 ember — odaveszett és vértanúságot szenvedett Európa keresztyén kultúrájáért. Elesett a két fővezér: Tomori Pál és Szapolyai György, elesett az esztergomi érsek, öt püspök, huszonnyolc zászlósúr és ötszáz főnemes. Maga a király is elveszett, menekülés közben belefutott a Csele-patakba. A szultán ellenállás nélkül vonulhatott be a védetlen Budavárába, amelyet kirabolt s miután Budát és Pestet felgyújtotta, eltávozott és a Duna és Tisza közén ördöklés és rombolás közben végigvonulva, október 12-én elhagyta az országot. A magyar birodalom egy része elpusztult s a nemzet holtakban és hadifoglyokban mintegy 200,000 embert veszített.

Nemes Tanulóifjúság! Ime ilyen végzetes következményei vannak a nemzet életében annak, ha a vezetők között nincs meg az erkölcsi alapon nyugvó egyetértés. Fájdalmas dolog, hogy a magyarnak meg van az a faji hibája, hogy a múlt példáján nem okul és nincs elég éles szeme a külső veszedelmek észrevezésére. Ez az oka, hogy a legveszélyesebb viszonyok között is kicsinyes pártviszályokba és személyi torzalkodásokba merül, miközben az ország életbevágó érdekeiről megfélemedezik. És ha akad tiszta jellemű és tiszta látású férfiú, aki a veszedelemre és kötelességeire

figyelmezteti, az ilyenre nem hallgat, sőt inkább, mint ellenségére, ellene támad. A mai nemzedék is tanúja és részese egy olyan nemzeti szerencsétlenségnek, amelyet méltán lehet a mohácsi veszedelemmel párhuzamba állítani. Itt is a pártoknak késhegyig menő harca s a pártvezéreknek féktelen gyűlölködése készítette elő a nemzet bukását. Gróf Tisza István volt köztük az egyedüli, aki előre látta a nemzetet fenyegető veszedelmet és emberfeletti erővel küzdött ellenfeleivel a veszedelem elhárítására. Gyűlölet és megvetés lett a jutalma. Mikor a képviselőház elnöki székében a haza védelmét célzó javaslatot az ellenzék féktelen zajongása közt is határozattá nyilvánította s ezért egy izgatott képviselő elnöki tisztének teljesítése közben rálőtt, majd pedig maga ellen fordította a fegyvert: a mágnásnök a megsérült merénylet virággal halmozták el a kórházban, egy nagyon előkelő mágnás képviselő pedig a merénylet napján tartott pártvacsorán pohárköszöntővel ünnepelte a merénylet.

A világháború kitörése egy időre elnémította a pártszenvédélyeket, de amikor I. Ferenc József ez a nagy és bölcs király meghalt, újra elszabadultak láncokról a pártviszály furiai és abban a képviselőházi vitában, hogy Tisza miniszterelnök koronázza-e meg az új királyt, vagy az egyik királyi herceg, egy másik, szintén igen nagy tekintélyű főúr példátlan szenvedélyes támadást intézett Tisza becsülete ellen.

A gyenge és tapasztalatlan ifjú királyt végre is sikerült a celszövőknek rábírní, hogy a kormányelnökségtől elbocsássa Tiszát, az egyetlen embert, aki a legváltóságosabb viszonyok között még megtudta volna menteni a hazát és királyt. Tisza egy zokszó nélkül félreállott, a politikába többé nem avatkozott, hanem kiment a haretérre harcolni. Egy harmadik államférfi, már nem mágnás, hanem demokrata miniszter a képviselőházban a miniszteri székéből tartott beszédében Tiszát reclam-ezredesnek nevezte. Még folyt az országgyűlés, amikor a Károlyi pártnak egyik vezérférfia nyíltan kijelentette, hogy ők entente barátok, tehát az ellenség barátai. 1918-ban, amikor a háborút a tulnyomó ellenséggel szemben szintén elvesztettük, de csak annyiban, hogy a győzelemhez már nem lehetett reményünk, de a tisztességes békéhez még igen, mert az ország területén ellenség nem volt, ellenben a mi hadaink mélyen bent álltak az ellenség földjén: ebben a legváltóságosabb időben, amikor minden magyarnak össze kellett volna fognia a haza megmentésére, a Károlyi párt, a radikális párt és a szociálisták összeállva forradalmat idéztek az országra, megölték Tiszát, letétették katonáinkkal a fegyvert, kikiáltották a köztársaságot, megnyitották az ország határait az idegen hadak inváziója előtt és megszerezték nekünk a proletárdiktaturát, az oláh megszállást és a trianoni békét.

A mohácsi Magyarország népét az erkölcsi posványból a reformáció emelte ki és tisztította meg. A trianoni magyarságot is csak az erkölcsi megtisztulás és megújulás mentheti meg. Ennek az erkölcsi megújulásnak a megvalósítására te

vagy hívatta nemzetem ifjúsága! Az Istenben való hit, a keresztyén erkölcs és a hazaszeretet tegye a szívedet önzetlenné, a közérdekért munkára és áldozatra készsé, töltsé be honfitársaid iránt evangéliumi szeretettel: akkor egy új világ fog itt alakulni tiszta erkölcsökkel és egyetértéssel, amelynek lakói Mohácsra és Trianonra, mint valami rossz álomra fognak vissza emlékezni. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Közélet

A buji református egyháztanács indítványa egyházmegyei gyűlés tartás tárgyában.

Lelkészelnök egyháztanács elé terjeszti következő határozati javaslatát, mint indítványt, komoly, figyelmes jóakaratóba s elbírálásába ajánlva előre is az egyháztanács minden tagjának.

Határozatként állapítsa meg s indítványként terjessze egyházmegyénk legközelebbi közgyűlése elé a következőket:

a) Egyházi törvényünk vonatkozó §-ában megállapítja az évenkénti egyszeri közgyűlést, szükség esetén többet is. Amennyiben ilyen szükséglet ez idő szerint nem látunk, jövő évtől kezdve csak egy gyűlést fogunk tartani.

b) Amennyiben egyházi törvényünk fegyelmi és közigazgatási ügyek elintézésére külön bírósági eljárást állapít meg, ezen bírósági tárgyalások szükség szerinti külön időben fognak tartatni, ennek meghatározása elnökségre bízván.

c) Közgyűlés tárgya minden közérdekű, egyházunk vallásos keretébe tartozó ügy; főként az egyházlátogatóság jelentésén alapuló esperesi évi jelentés; aztán úgynevezett egyházépítő élettények s ezek elősegítésére vonatkozó javaslatok, határozatok.

d) Egyházi gyűlésünk helye mindenkor a Leánykálvineum nagyterme, hol az együttes, családias étkezés is történik, melynek költségét egyenlő felosztás szerint egyházaink fedezik, esetről-esetre tényleg megállapított összegben.

e) Közgyűlés jegyzőkönyvébe egyedül a közérdekű esperesi jelentés, eshetőleges közérdekű indítványok, ezekre vonatkozó határozatok vétetnek kinyomatás alá az egyház költségére. Bírósági ügyek jegyzőkönyvei nyomda alá nem jönnek, csak levéltárba s ezekből kivonatok az érdekeltek részére. Bírósági ügyek tárgyalásának minden költségei az illető felek által fedezendőek.

f) Közgyűlés tárgyai úgy állapítandók meg, hogy azok egy napon letárgyalhatók legyenek.

g) Amennyiben egyházmegyénk egyházai általában vonatmenően vannak s az utazás vonatkozó költségei elég mérsékelték, az együttes étkezés költsége pedig az egyházak terhe, ez okból az eddig szokásos fuvar és napidíj elmarad.

Indokolás.

a) A törvény által megállapított évenkénti egy

gyűlésen mindent el lehet végezni komoly, figyelmes tárgyalás mellett, melyek a gyülekezetek valóságos életére tartozók. És a nagy élet törvénye szerint minden munka sikeréhez megfelelő idő, erő s eszközök kellene, a többi céltalan idő- és erőpazarlás. Egyházi törvényeinkben részletesen meg van állapítva minden egyházi ténykedésre vonatkozó szabály és eljárási mód; valamint az ellenőrzési kötelesség útja-módja. Így a közgyűlés számára jóformán csak a krisztusi közösség és kölcsönösség érzésének ápolása, erősítése s ezekre vonatkozó megfelelő eszközök kitalálása s gyakorlati alkalmazásának kölcsönös elősegítése marad fenn. Régibb időben, midőn egyöntetű törvények híján, esetről-esetre kellett határozni, ítélni, volt értelme az évenkénti gyakori gyűlésezéseknek. De mai, főként általános elszegényedésünk szinte parancsolólag utasít minden ellenértéket nem hozó kiadás elkerülésére.

b) A bírósági tárgyalások nem tartozván közgyűlés keretébe, azok szükség szerint tarthatók, annál is inkább, mert lehetnek gyors elintézését kívánó ügyek, melyeknek közgyűlésig halasztása anyagi és erkölcsi kár.

c) E pont bővebb indokolást nem kíván.

d) A Leánykálvineumban való gyűlésezést és étkezést bizonyos valláserkölségi és családi érzés fenntartása és ápolása teszi kívánatosná. S hogy a tanítás menetébe semmi akadály ne legyen általa, a gyűlés ideje mindenkor augusztus végső hetére teendő. Ekkorára feldolgozhatók a látogatóság által beterjesztett adatok s a mezei közmunka is ez időszakban némi szünetet tart.

e) Közgyűlés jegyzőkönyvén is jó megtakarítást lehet elérni, főként ha a nyomdát előnyösen kiválasztjuk. Kívánatos, hogy az esperesi jelentés előre lenyomatván, gyűlés előtt legalább egy héttel megküldessék az egyházaknak, hogy ne egy gyors előadás után kalandozzanak az eshetőleg tisztán meg sem értett dolgok feletti vitatkozások, hanem az egész jelentésnek nyugodt áttekintése és átgondolása szabna irányt. A kinyomott jelentést a nyomda felhasználná a jegyzőkönyvhöz is.

f) Ezen pont indokolásra nem szorúl.

g) Az eddig szokásos nap- és fuvardíjak helyett indítványozott közebéd mellett a nap- és fuvardíjak elmaradása azzal indokolható, hogy a legnemesebb és legértékesebb közügyről lévén szó, a mai viszonyokat is figyelembe véve egyházaink anyagi helyzetében, ha eledelünk megvan, azt a kevés fuvarköltséget saját zsebünkre vállalhatjuk, ha nem is emlegetjük itt őseink igazi áldozatos életét, sokszor úttalan úton, veszedelmes gyaloglásban („apostolok szekere és lova“ címen emlegetve ma is).

Egyháztanácsunk a minden oldalról szükséges felvilágosítások után megtárgyalván e fontos közérdekű és közhasznú indítványt, egyhangú határozatával jónak, kívánatosnak és szükségesnek állapította meg s egyházmegyénk közgyűlése elé terjesztendőnek mondotta ki, hogy innen aztán, mint közegyházi ügyet illető indítvány, a megyebeli egy-

házak elbírálása alá bocsáttatván, legyen belőle belátás szerinti közakarát.

Kelt az egyháztanácsnak 1926 szeptember 5-én tartott gyűlésében.

Különfélék

A mohácsi emléknapon, szeptember 29-én, több ezer református gyűlt össze a hősvértől pirosult gyásztér városában. Sokan érkeztek a Budapestről 28-án este indult külön hajón, dr. Baltazár Dezső és Soltész Elemér püspökök vezetésével. Az ünnepi istentiszteleten Soltész Elemér imádkozott, dr. Ravasz László prédikált, dr. Baltazár Dezső pedig a záró imádságot és áldást mondta. A templomon kívül maradt nagy sokaságnak dr. Czegléd Sándor egyházkerületi főjegyző tartott külön istentiszteletet. Délután konferencia volt, melyen a püspökök tartottak előadásokat. Délben pedig 400 terítéssel közebéd, honnan dr. Baltazár püspök felköszöntője után hódoló táviratot küldtek a kormányzó úrhoz.

A kormányzó debreceni látogatása október 17-ére marad. Az egyetem zárókő-letétele és a Tisza István szobrának leleplezése október 6-áról október 17-ére marad, mivel a tervbe vett munkálatok csak akkorára lesznek készen. A kormányzó ez alkalommal meglátogatja Szegedet és Szolnokot is.

A debreceni Tisza István egyetem szeptember 28-án tartotta az 1926—27-ik tanévmegnyitó ünnepélyét. — Az Alma Mater falai között ott láthattuk a katonai és polgári előkelőségeket, így közöttük dr. Pröhle Károly egyetemi tanárt a pécsi egyetem képviselőjében és dr. Mihalovits Jánost a soproni erdész- és bányamérnöki főiskola tanárát. A Nagytemplomban dr. Erdős József professzor tartott magas szárnyalású imát a szép számmal megjelent gyülekezet előtt. A tanévmegnyitó közgyűlés a Kollégium dísztermében folyt le, ahol dr. Lencz Géza, a múlt évi rektor, tartotta meg beszámolóját, majd dr. Illyefalvy Vitéz Géza rektor magnifikusz olvasta fel székfoglaló értekezését, tanévmegnyitó beszédet pedig dr. Márffy Ede, a jog- és államtudományi kar e. i. dékánja mondott. A kollégiumi Kántus úgy a Nagytemplomban, mint a Kollégium dísztermében részt vett. Az Isten áldása legyen az új esztendőben is az Egyetem tanárain és a hallgatókon egyaránt.

A debreceni Kálvinisták Templomegyesületének Hitvédelmi szakosztálya október 1-én tartotta rendes havi gyűlését a kollégium dísztermében d. u. 5 órakor. Előadó Görömbey Péter nagykállói esperes volt, aki „Protestáns világpolitika“ címen tartott gondolatokban gazdag előadást a szép számmal megjelent hallgatóság előtt.

Hamar István, a budapesti teológia ó-testamentumi szakon működő professzora

most kezdte meg theologiai tanári szolgálatainak 31-ik esztendejét. E kedves alkalomból az akadémia tanári karának ülésén dr. Kovács János István theol. igazgató üdvözölte őt meleg szavakkal, a kari ülés pedig jegyzőkönyvébe iktatta ez örvendetes tény emlékezetét. Mi is szeretettel üdvözöljük Hamar Istvánt, munkálkodjék tovább is, mint Isten hű sáfára.

Theológus nagygyűlés Debrecenben. A theológus nagygyűlés Debrecenben szeptember 28-án ment végbe. A gyűlést dr. Erdős Károly imája nyitotta meg, majd rövid intelmet intézett az új tanév elején az ifjúsághoz, fejtegetve, hogy „a lélek, ami megelevenít, de a betű magában csak megöl”. A lelkészképző-intézeti igazgató beszéde után a nagygyűlés hozzáfogott feladatahoz, a tisztségek betöltéséhez. A „Közlöny” főszerkesztője lett Tukaes György kollégiumi senior, felelős szerkesztő Magyar Bertalan 4. é. th. A Hittanszaki Önképző Társulat megalakítása is most folyt le. Mivel azonban a régi alapszabályok revízió alatt vannak, a tiszlikart nem lehetett megválasztani, így a nagygyűlés 8 tagú bizottságot küldött ki a sürgős ügyek elintézésére, a senior elnöklete alatt. Szóba jött a főiskolai gyorsíró kör megalakítása is és ígéret tétetett, hogy ez a nemes és megvalósulásra mindenkor érdemes intézmény, mint a múltban, úgy most is fenntartja működését. Krónikássá ismét Solymossi Józsefet választotta a nagygyűlés, aki már négy éven keresztül viseli ezt a tiszteletet. Megalakult a segélyegylet és a theológus becsületszék, majd a gyűlés „Dicséret, dicsőség...” elnéklésével véget ért.

A kollégiumi Kántus alakuló közgyűlése szeptember 24-én ment végbe. A Kántus vezetését mostantól kezdve véglegesen Szigelhy Gyula megválasztott ének- és zenetanár látja el, aki már előadásait úgy a református főgimnáziumban, mint a lelkészképző-intézetben megkezdte. Kántusjegyző Magyar Bertalan 4. é. th. lett. Az Isten lelke legyen az ifjúság szívében, hogy dolgozhasson az Ő dicsőségére és munkálkodhasson a magyar dal- és zenekultúra szolgálatában egy szívvel és egy lélekkel.

A beregi református egyházmegye lelkészegyesülete f. hó 20-án Vásárosnaményban tartotta rendes őszi gyűlését. Kelemen Gyula tiszaszaalkai lelkész rövid imádsága után Balogh Sándor egy. elnök tartott megnyitó beszédet, melyet a belmissziói többtermelés gondolatára épített fel. Napirend előtt Lánzy József esperes ajánlotta a lelkészek szerető támogatásába a Kósa Béla szerkesztésében megjelent egyházmegyei lapot, a „Pásztorújság”-et. A gyűlés kötelezőnek mondotta ki annak támogatását s a jelenlevők — kivétel nélkül — elő is fizettek rá. A gyűlés tulajdonképeni tárgyát a legsürgösebb belmissziói teendők megbeszélése képezte. Végül kimondatott, hogy a legközelebbi gyűlés

Tiszaszaalkán lesz, ahol az ünnepi istentiszteletet Csatóry Jenő és Szeles Sándor lelkészek fogják végezni; előadást tartanak Kovács Károly gulácsi és Varga Ferenc vásárosnaményi lelkészek. Ugyanezen alkalomra Fekete Gyula belmissziói előadót és a lelkészek feleségeit is meghívja az egyházmegye lelkészegyesülete. Ezt a lendületes határozatot az a közepes érdeklődés váltotta ki, amelyet ez alkalommal szomorúan konstatáltunk. (Klmn.)

Új egyházi lap indult meg Szatmárban Pásztorújság címmel, Kósa Béla szamoskéri lelképásztor szerkesztésében, gazdag tartalommal. A lap az északkeleti értelmiség református lapja akar lenni és havonként jelenik meg. A lap megindulásával kapcsolatban szeretettel üdvözöljük a szerkesztőséget, az Isten tegye áldottá az építő munkát.

Harangszentelés Szentgálon. Lélekemelő ünnepség ment végbe a napokban Szentgálon, amikor is a Berecz Gyula és felesége által készített második új harangot az eklézsia felavatta. Az ünnepségen az ígét vitéz Tibanyi Kiss Sándor lelképásztor hirdette, ő áldotta meg a harangot is. Délután pedig szépen sikerült vallásos ünnepély volt. Hirdessék az új harangok az Úr dicsőségét, hívogassák csengő, ércnyelven a híveket minden időben az Úr házába.

Negyvenéves találkozó. Azok, akik 1886-ban végezték a sárospataki főiskolában a theológiát és tettek első lelkészképzési vizsgálatot, szeptember hó 28-án negyvenéves találkozóra jöttek össze Sárospatakon. Az életbe akkor kilépett 33 osztálytárs közül ma már csak 12-en vannak életben. Egy Amerikába költözött, kettő a csehiek által megszállott területen működik, a többiek Csonka-Magyarországon vannak. Közülök 4 esperes, ú. m.: Buzi Márton Gömörben. Elek József Felőborsodban, Lánzy József Beregen és Szabó Lajos Közép-Szabolcsban, egy egyházközségi tanácsbíró a tiszáninneri kerületben (Fodor György), ketten iskolaigazgatók, ú. m.: Rác Lajos a sárospataki akadémián és S. Szabó József a debreceni református főgimnáziumban. A találkozóhoz csatlakozott még a velők együtt érettségizett Bodnár István író, takarékpénztári igazgató és a dunamelléki egyházközségi tanácsbírája. A találkozás meghatározó és bensőséges volt, előző este a dr. Rác Lajos családja körében, 28-án pedig a főiskola tanácsstermében, ahol a theologiai ifjúság jó része is megjelent tanáraik vezetésével. Itt dr. Rác Lajos emlékezett meg nagyon szép előadásban a múlt időkről és az elhunyt pályatársakról. Bodnár István 3 költeményben megkapó módon fejezte ki a kollégium iránti szeretetét és ragaszkodást. Azután S. Szabó József szólott néhány szóval az összegyűlt ős diáktársakhoz, üdvözölte az alma matert, megköszönte a theologiai tanárok szíves részvételét s

Kun József késműves és műköszörős, Debrecen, Széchenyi utca 1. sz.

buzdította a tanuló ifjúságot, hogy a 40 éves találkozó példáján okulva, ők is tartsák fenn a kollégium régi jó szellemét és tradícióit s igyekezzenek az intézetnek dicsekedésére lenni. Az üdvözlésre Marton János theol. tanár válaszolt megragadó beszéddel. A találkozók ezután a temetőben fölkeresték régi tanáraik sírjait és mindenikre koszorút helyeztek. Majd egyetlen élő tanárukhoz, Radácsi Györgyhöz mentek el és üdvözölték őt szívök melegével. A megható és fölemelő találkozást közebed fejezte be.

Az „Erő” magyar ifjúsági lap szeptemberi száma új és meglepően szép kiállításban, gazdag és változatos tartalommal megjelent. A lap megkezdte naponkénti bibliaolvasó kalauzának közlését. Epen ezért felhívjuk terjesztésére és pártfogására úgy vallásos nevelőink, mint a szülők figyelmét. A lap kiadóhivatala Budapest, VII., Hársfa-u. 59/b. alatt van, hol fél-évenként 25.000 K-ért rendelhető meg az Erő.

A Keresztény Ifjúsági Egyesület vallásos délutánja Debrecenben szeptember 26-án volt, melyen Töltéssy Zoltán, a KIE. főtitkára tartott előadást a helsinki világkonferenciáról. Mielőtt magára a konferenciára tért volna, visszapillantott a KIE. életében előforduló eseményekre. Magyarországon 43 éve működik az Egyesület és azóta ezer, meg ezer konferenciát és gyűlést tartott, hogy az állam és társadalom vezetőinek figyelmét felébredje az ifjúság és ezzel a magyar jövő, a magyar családi és egyházi élet boldogabb jövőjének megépítésére. A Finnországban tartott konferencia megbecsülhetetlen értéket foglalt magában a különböző nemzetek delegátusainak a számára és ezek között nagyon sokat nyertünk és tanultunk mi, magyarok. A lelkes beszéd mellett a vallásos délutánon volt énekszám és szavalat, az iparos dalárda is közreműködött, míg az ígét dr. Révész Imre lelkipásztor hirdette, mélyen megragadva a hallgatóság lelkét. A szép vallásos ünnepélyen a hívek igen nagyszámmal vettek részt. Hála az Istennek, hogy sokan meghallották az Őhöz hivatkozó szót.

A **fülemile füttye** című, múlt számunkban megjelent cikkhez fűzött szerkesztői megjegyzést kellemetlen sajtóhiba más értelművé torzította. Az utolsó mondat — amint az az előzőkből is következik — így szólt: „Viszont a *meghívott tag meg nem jelenése* csakugyan nem lehet akadálya a határozatképességnek”. E helyett az olvasható: „a meg nem hívott tag... stb. Holott világos, hogy a jogosult tag meg nem hívása s így meg nem hívás folytán meg nem jelenése igenis akadálya a határozatképességnek. Ebben a tárgyban különben Tukacs János esperesi segédlelkész úrtól kaptunk felvilágosító sorokat, melyekből kitűnik, hogy a szóbanforgó gondnokot előzően viselt presbiteri tisztétől az E. T. V. t.-c. 35. § d) pontja szerint fosztotta meg az egyházi bíróság, a választhatóság jogától azonban nem fosztotta meg. Ha így áll a dolog, gondnokká megválasztható volt. A segédlelkész úr levelében azt a kérdést is felveti, hogy gondnok nélkül összehívott presbiteri gyűlés vehet-e ki egyházi adót. A kérdés feltevése nem szabatos. A gyűlés összehívásában a gondnoknak nem kell részt venni. Ha ellenben a kérdés azt jelenti, hogy *a gondnok meghívása nélkül* tartott gyűlés teheti-e ezt: hát nem teheti. Nem azért, mert épen a gondnokot, hanem azért, mert minden tagot meg kell hívni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:

Dr. KUN BÉLA.

Pályázat.

A Nagykereki-i református egyház pályázatot hirdet az orgonázással összekötött kántortanítói állásra. Javadalma az Egyháztól: 1. Két szoba, konyha, kamarából, pincéből álló lakás. 2. 14 és fél kat. hold föld haszonélvezete. 3. 13 köből kétszeres, 80 kg. tiszta búza, 13 köből zab. 4. Stóla. Helybeli javadalom 39 egységnek számítatik. A fizetéslelvel többi részét állami kiegészítésből nyeri.

Kötelessége IV—VI. vegyes osztály tanítása, istentiszteletek, temetések végzése; ének-

NEM REKLÁM, HANEM VALÓSÁG

TELEFON:

13-35.

16-52

hogy dús választékban gyönyörű szabású
férfi- és fiú ruhák olcsó árban a

TELEFON:

13-35.

MAGYAR RUHAIPAR

DEBRECEN LEGNAGYOBB FÉRFI ÉS FIÚ RUHAÁRÚHÁZÁBAN

PIAC-UTCA II. SZ. (közvetlen a Bika-szálló alatt) **szerezhető be.**

kar-szervezés, egyházi munkában segédkezés, légátusok ellátása, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítés.

Kellően felszerelt kérvények október 14-ig a lelkészi hivatalba küldendők. Próbaéneklésre megjelenők útiköltséget nem igényelhetnek. — Az állás november 1-ig elfoglalandó.

Lévay Mihály,
lelkész.

Segédlelkészt keres a hódmezővásárhelyi református egyház. Javadalma: Lakás, fűtés, világítás s havi kétmillió korona, továbbá az általa végzett lelkészi szolgálatok után az eselleges tiszteletdíjak, a stólat hozzá nem értve és az államtól remélhető kápláni kongrua. Kötelessége mindennemű lelkészi szolgálat az elnök-lelkész rendelkezése szerint. Az állás azonnal elfoglalandó. Jelentkezés a szükséges okmányokkal Pap Imre elnök-lelkésznél.

FONCIÈRE ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ INTÉZET

DEBRECENIVEZÉRÜGYNÖKSÉGE

úgyis mint a TISZÁNTULI REF. EGYHÁZKERÜLET
HIVATALOSAN SZERZŐDÖTT biztosító intézete.

ELFOGAD :

tűz-, jég-, baleset-, szavatossági-, betöré-
ses-lopás-, szállítmány- és élet-biztosítá-
sokat a legelőnyösebb feltételek mellett.

><

25—52

Lelkészeknek, tanároknak, tanítóknak, presbiter-
eknek és egyháztagoknak a főtiszteletű és méltó-
ságos egyházkerületi Elnökséggel történt meg-
állapodás alapján külön kedvezmények.

Debrecen, Piac-u. 61. sz., II. emelet.

Debreczeni István
órásmester Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órákraktára

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntöde, harangfelszerelés és haranglábgyár
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.

(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÖR-
HÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 913—53.

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításon
aranyéremmel kitüntetve. Számos egyházi elismerőlevél és az 1925. Orsz.
Kézművesipari Tárlat versenyén a m. kir. korm. díszoklevelével kitüntetve.

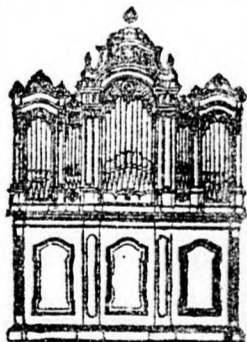
FITTLERSÁNDOR

orgona és harmónium gyára
Pesterzsébet, Határ-ut 20.

Készít :

Új Orgonákat,
Orgonasípokát,
iskolai és templomi
Harmóniumokat.

Javítások gyorsan, szak-
szerűen mérsékelt áráért
Árjegyzék esküszöveg díjtalan

ALAPÍTOTT 1910-BEN

„DANKÓ” Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

DEBRECEN,

Telefon: nappal 322.

KOSSUTH-U. 6. SZÁM.

Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református ápoloda,
Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,
hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcsó árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetéseket vidéken is vállalunk.

KARDOS LÁSZLÓ

DEBRECEN, KOSSUTH-U. 9

VÁSZON—FEHÉRNEMŰ és KELENGYE szaküzlet.

ALAPÍTÁSI ÉV 1831.

4—4

KIVALÓ ANYAGOK! — HATÁROZOTT ÁRAK

IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó cég
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, FŐTÉR (SARJÁT HÁZ)

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélsebb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáért a legnagyobb haszon és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a négyesületek hasonló ajándékrendeléseit.

Tisztelettel IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF, az „ORLE” szabója.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Ref. egyházközségünk előjárósága fiatal s.-lelkészünket, ki ideiglenes kiküldetésének ideje alatt a hívek szeretetét nagy mértékben megnyerte, közelebbi eltávozásakor emlékül egy papi palásttal akarja megajándékozni. Az egyházi lapokból értesültünk, hogy uraságod ref. papi diszruhák és palástok szolid kiállításával a lelkészek tetszését és meglegedését vívta ki. Ezért felkérem, sziveskedjék engemet lehetőleg postafordultával értesíteni, körül-belül 100 korona elegendő volna-e egy szebb palástért. Még csak arra kérem, sziveskedjék figyelembe venni, hogy a palásttal egy jeles képzettségű, nemes ambícióju, általánosán kedvelt kezdő fiatal pap érdemeit óhajtjuk jutalmazni, vagyis inkább ezzel is arra serkenteni, hogy magát tovább képezze, fejlessze. Eppen azért óhajtánók, hogy az ilyen ajándéktárgynak alkalmas legyen úgy minőség, mint kiállítás tekintetében.

Besztercén (Erdély) 1909 szept. 15-én.

Szives üdvözzel: Ráduly János, presbiter.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Készséggel sietek kijelenteni, hogy az Ön által szállított palásttal ifjú lelkészünknek nagy örömet szereztünk.

Fogadja szép munkájáért az előjáróság teljes elismerését.

Tisztelettel. Ráduly János, presbiter.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF szabó mester úrnak
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Alulírott, Szántó József úrral egy papi reverendát készítettem és azzal meg vagyok elégedve.
Debrecen, 1909 ápr. 24.

Hazafias tisztelettel: Eröss Lajos, ref. püspök

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

✱

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó
összes vasárú
állandó nagy raktára.
Telefon 6.

MOST MEGJELENT

könyvujjdonságok:

Gyülvész István: Én vagyok az út . . .	K	18,000.—
Hastings: A mintakép	"	50,000.—
Heyns: Református dogmatika	"	175,000.—
Hegyaljai Kiss Géza: Lorántfy Zsuzsanna	"	35,000.—
Lévay Lajos: Egyházi beszédek	"	62,500.—
Makkai Sándor: Aratás	"	85,000.—
" " Öntudatos kálvinizmus	"	25,000.—
" " Megszólalnak a kövek.	"	35,000.—
" " A halál mysteriuma	"	24,000.—
Musnai L.: Életnek beszéde	"	50,000.—
" " Az Újszövetség	"	65,000.—
" " A magyar biblia története.	"	15,000.—
Porcsalmy Gyula: Boda Katalin	"	54,000.—
Ravasz László: Az ember életútjának	"	112,500.—
felén	"	112,500.—
Révész Imre élete 1826—1881	"	100,000.—
" " Mennyei nász-dal	"	25,000.—
Stalker James: Fájalmak embere	"	77,000.—
Vásárhelyi J.: Bizonyágtétel	"	125,000.—
Victor Gabriella: A pataki vár gyöngye	"	65,000.—

UJDONSÁG! ♦♦♦♦♦ MOST JELENT MEG!

Méliusz Kis Könyvtára

vasárnapi olvasmányok gyűjteménye.

Szerkeszti: Uray Sándor, debreceni református lelkész.

1. szám. Uray S.: Tudod-e mit olvasol?	K	5,000.—
2. " — Nők az egyházban	"	6,000.—
3. " — A keresztyén jellemről	"	6,000.—
4. " Zih Sándorné: A láthatatlan Isten—Idegenben (két kis elbeszélés)	"	5,000.—
5. " Amikor Nagy Péter uram nem ment el a gazdakörbe	"	4,000.—
6. " Uray S.: Gonosz Pista börtöt tart	"	4,000.—
7. " — NagyJóska tenyereszt kapott	"	4,000.—
8. " Fekete János: Eletiskola	"	4,000.—
9. " Solymosi József: Két világ	"	5,000.—
10. " Makay Lajos: A pokol udvari szállítója	"	5,000.—

A 10 füzet együtt K 45,000.—

Bészler—Székely: Krisztus legendák I—II.	K	75,000.—
Dr. Boldizsár K.: Bocskai koronája	"	10,000.—
Harsányi Gusztáv: Töredékek egy magyar reform. lelkész hányatott életéből	"	35,000.—
Héger Flóris: Irodalmi szemelvények	"	75,000.—
Révész I.: Kálvin élete és a kálvinizmus	"	30,000.—
S. Szabó József: A debreceni Református Kollégium tanárai és kiválóbb növendékei 1549—1925-ig	"	40,000.—

A fenti művek kaphatók és megrendelhetők a

„MÉLIUSZ”

könyv-, papir-, írószer- és zenemű kereskedésében

Debrecen, Ferenc József-út 26.

♦ Postai megrendeléseket pontosan és azonnal expedíálunk. ♦